

14.12.2018

Asia/8

§ 233

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle Kallahden matalikon luonnonsuojelualueen perustamisesta

HEL 2017-012537 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan ELY-keskukselle Kallahden matalikon luonnonsuojelualueen perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kallahden_matalikko_rauhoitusesitys_Liite1_hoito- ja käyttösuunnitelma
- 2 Kallahden_matalikko_rauhoitusesitys_Liite2_Is-aluearajaus
- 3 Kallahden_matalikko_rauhoitusesitys_Liite3_lainhuutotodistukset
- 4 Kallahden_matalikko_rauhoitusesitys_Liite4_rajitusalueet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Lausunnon antajat

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelualueen perustamiseksi

Suojelun perusteet

Kallahden matalikko on yksi Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 alueista. Kaupungin luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan perustamalla luonnonsuojelualueita.

Kallahden matalikko täyttää luonnonsuojelualueen perustamisen yleiset edellytykset (luonnonsuojelulaki 10 §): alueella on harvinainen luonnontuotuma (vedenalainen harju), uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi, jonka suojelutason säilyttämistä luonnonsuojelualueen perustaminen parantaa. Kallahden matalikolla tavataan useita valtakunnallisesti uhanalaisia luontotyyppisiä näkinpartaisniittyjä, meriajokasyhteisöjä, rakkoleväyhteisöjä ja uposkasvi- ja pohjia. Osa matalikosta on tärkeää vesilintujen muutonaikaista ruokailualueita. Lisäksi merenpohjassa on mm. silakan ja valtakunnallisesti uhanalaisen merikutuisen karisiinan kutualueita.

Rauhoituksen tarkoitus

Luonnonsuojelualueen tarkoitus on suojella harjumuodostuman vedenalaisia osia sekä sen harvinaisia luontotyyppisiä, linnustoa ja uhanalaisia eliölajeja. Kyseessä on yksi maamme harvoista vedenalaisista luonnonsuojelualueista ja Helsingissä ensimmäinen lajissaan.

Rauhoituksen tarkoituksena on ohjata alueen käyttöä Suomenlahdella harvinaisen hiekkapohjaisen vedenalaisen ekosysteemin ja tärkeän lintujen muutonaikaisen ruokailu- ja levähdyspaikan suojelemiseksi. Lisäksi rauhoitus parantaa vesilintujen pesimärauhaa luonnonsuojelualueen lähisaarilla.

Rauhoitusmääräysten avulla voidaan vähentää erityisesti vesiliikenteestä, kalastuksesta ja surffaamisesta aiheutuvaa vedenalaisen kasvilisuuden kulumista ja linnuston häirintää. Kasvillisuuden kulumista aiheuttavat kahlaaminen, veneiden ankkurointi ja potkuripölyt.

Valmistelu

Kallahdenniemen ympäristön vesikasvillisuutta on tutkittu kaupungin toimeksiannosta jo vuonna 2002. Luonnonsuojeluohjelman pohjalta alueen rauhoittamista on valmisteltu vuodesta 2015 alkaen, jolloin ympäristökeskus teetti Kallahden matalikon vedenalaisen luonnon kartotukset. Hallintokuntien välisessä työryhmässä asiaa käsiteltiin vuosina 2015–2016. Sen jälkeen valmistelu on jatkunut ympäristökeskuksen ympäristönsuojeluosastolla ja kaupungin organisaatiouudistuksen jälkeen kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojeluyksikössä.

14.12.2018

Yleisöllä on ollut mahdollisuus kommentoida tulevaa luonnonsuojelua-
luetta eri yhteyksissä. Syksyllä 2014 järjestettiin kaksi kaikille avointa
yleisötilaisuutta, joissa esiteltiin valmisteilla olevaa Helsingin luonnonsu-
ojeluohjelmaa. Yleiskaavaehdotuksen nähtävillä olon yhteydessä oli
mahdollisuus ilmaista mielipiteensä myös kaupunkiluontoteemakart-
taan merkityistä luonnonsuojeluohjelman alueista. Helsingin ympäristö-
keskuksessa järjestettiin 9.3.2016 kaikille avoin yleisötilaisuus, joka
keskittyi Kallahden matalikon luontoarvoihin ja suojelukysymyksiin.

Kallahden matalikon luonnonsuojelualueelle on tehty konsulttityönä (Al-
leco Oy, Ympäristösuunnittelu Enviro Oy) hoito- ja käyttösuunnitelma,
joka on liitetty rauhoitusesitykseen. Suunnitelmassa esitetään tarpeelli-
set toimenpiteet alueen luontoarvojen säilyttämiseksi ja virkistyskäytön
ohjaamiseksi.

Kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojeluyksikkö pyysi rauhoi-
tusesitysluonnoksesta syksyllä 2018 lausuntoa tärkeimpiä käyttäjäryh-
miä edustavilta yhdistyksiltä, alueella toimivilta yrittäjiltä, luonnonsuoje-
luyhdistykseltä, lintutieteelliseltä yhdistykseltä ja liikenneviranomaiselta:

- Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ry
- Suomen Kalastusopaskilta ry
- Uudenmaan kalatalousyhteisöjen liitto
- Nylands fiskarförbund rf
- Suomen purjehdus ja veneily ry
- Vuosaaren Venekerho ry
- Vuosaaren Purjehtijat VP ry
- Itä-Helsingin Pursiseura ry
- Marjaniemen Melojat ry
- Natura Viva Oy
- Kallvik Surf ry
- Helsingin Vesijetti
- yksityinen elinkeinonharjoittaja
- Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka
- Vuosaari-Seura ry
- Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry
- Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry
- Uudenmaan virkistysalueyhdistys ry
- Helsingin Satama Oy
- Liikennevirasto

Lisäksi lausuntoa pyydettiin luonnonsuojelualueeseen rajautuvien kiin-
teistöjen omistajilta, jotka ovat yksityishenkilöitä ja Helsingin seurakun-

14.12.2018

tayhtymä. Lausuntoja ja niihin laadittuja vastineita on käsitelty jäljempänä.

Alueen sijainti ja rajaus

Kallahden matalikko sijaitsee Itä-Helsingissä, Vuosaaren kaupunginosassa.

Suunniteltu luonnonsuojelualue kattaa 228 hehtaarin laajuisen merialueen Kallahdenniemeltä Villinginluodolle asti.

Alue on yksi Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteista. Ohjelman mukainen rajausta käsittävä eteläosan Euroopan Unionin Natura 2000 -verkostoon kuuluvasta kohteesta nimeltä Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet (FI0100063) (liite 2). Perustettavan luonnonsuojelualueen rajausta (liite 2) on laajennettu. Valmistelun aikana todettiin, että alueen hahmottaminen sekä kartalla että maastossa on yksiselitteisempää, jos sen kulmapisteet määritellään saariin tai niiden lähivesiin. Samalla luonnonsuojelualueeseen saatiin mukaan lisää Kallahdenniemen lähivesien tärkeää lintualueita sekä siian ja silakan kutualueita.

Perustettava luonnonsuojelualue käsittää Kallahdenniemen eteläosaa ja siitä jatkuvaa vedenalaista harjua ympäröivät vesialueet siten, että kiintopisteet ovat Kallahden rantaniityn luonnonsuojelualueen etelärannan länsirajalla, Ahvensaaren luoteiskulmassa, Villinginluodon pohjoiskärjessä, Pihlajaluodonkuvun koilliskärjessä, Prinssin koilliskärjessä ja Kallahden rantaniityn luonnonsuojelualueen itärannan pohjoisimmassa kohdassa. Kalliosaarenluodon itäpuolella rajausta seuraa Natura-alueen rajaa. Ranta-alueilla rajausta kulkee perustettujen ja asemakaavoissa osoitettujen luonnonsuojelualueiden rajoja ja rantaviivaa pitkin. Yksityisen kiinteistön ulottuessa vesialueen puolelle rajausta on määriteltävä kiinteistörajaksi mukaisesti.

Kallahden matalikko koostuu lähes kokonaan vesialueesta. Luonnonsuojelualueen sisään jää muutamia luotoja, joista suurimmat ovat Prinssi ja Nuottakari. Kolme luonnonsuojelualausta suojeltua saarta jää Kallahden matalikon luonnonsuojelualueen ympäröimiksi: Prinsessa, Kalliosaarenluoto ja Pihlajaluodonkupu. Niiden rauhoitusmääräykset säilyvät ennallaan.

Kiinteistötiedot ja omistus

Perustettava Kallahden matalikon luonnonsuojelualue sijaitsee viidellä kiinteistöllä: 91-412-2-448, 91-412-3-1, 091-435-1-63, 91-435-1-153 ja 91-435-1-251. Kiinteistöt omistaa Helsingin kaupunki. Kiinteistöille ei kohdistu rasitteita.

Lainhuutotodistukset ovat liitteenä 3.

Kaavatiedot

Perustettava luonnonsuojelualue on kahden eri asemakaavan alueella. Pohjoisosa kuuluu Kallahden asemakaavaan 11970, joka on saanut lainvoiman vuonna 2013. Ehdotettavan luonnonsuojelualuerajauksen sisällä on kaavamerkintöjä SL-nat (Natura 2000 -verkostoon kuuluva luonnonsuojelualue), W-nat (Natura 2000 -verkostoon kuuluva vesialue) ja VL/s (lähivirkistysalue, jolla on maisemallisia ja geologisia arvoja).

Eteläosaa koskee Itäisen saariston asemakaavaehdotus 12300, joka on hyväksytty kaupunkiympäristölautakunnassa 10.10.2017, mutta ei ole vielä lainvoimainen. Ehdotettavan luonnonsuojelualuerajauksen sisällä on kaavamerkintöjä SL (luonnonsuojelualue), SL-nat, W-nat, W (vesialue), luo (luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue), sl (kasvillisuuden ja/tai linnuston kannalta arvokas kohde), lv (laituri), sm (muinaisjäännös).

Luonnon monimuotoisuus

Vuonna 2015 Helsingin kaupungin ympäristökeskus teetti vedenalaisen luonnon kartoituksen luonnonsuojeluohjelman rajauksen mukaisesti Natura-alueen eteläosassa. Vedenalaista luontoa kartoitettiin mm. kairakuutaamalla ja laitesukeltamalla. Koska vedenalaistutkimukset ovat suhteellisen työläitä ja kalliita, käytettiin lisäksi mallinnusta, jonka perusteella voitiin päätellä eri kasviyhdyksille suotuisia alueita.

Geologia

Kallahdenniemi kuuluu harjujaksoon, joka ulottuu Hyvinkäältä Helsinkiin asti. Se on syntynyt noin 13 000 vuotta sitten mannerjäätikön perääntyessä. Harju jatkuu vedenalaisena muodostumana parin kilometrin päähän niemen kärjestä eli Kuningattaresta etelään päin. Vesialue on pääosin matalaa – varsinkin Santisen ja Iso Leikosaaren välissä, jossa veden syvyys on enimmillään 1,0–1,5 m. Pitkän ja kapean Kutusärkän eteläpuolella vesi syvenee nopeasti kymmeneen metriin.

Kallahden matalikon pohja on suurimmaksi osaksi hiekkaa, jolla on harvakseltaan erikokoisia kiviä ja lohkareita. Sorapohjaa on selvästi vähemmän ja kalliopaljastumia hyvin vähän.

Maankohoaminen jatkuu Kallahden matalikolla edelleen. Esimerkiksi Kallahdenniemen suojellut rantaniityt ovat syntyneet maankohoamisen ansiosta, pääosin vasta 1900-luvulla.

14.12.2018

Luontotyypit ja kasvillisuus

Vallitseva EU:n luontodirektiivin luontotyyppi Kallahden matalikolla on vedenalaiset hiekkasärkät (luontodirektiivin luontotyyppi 1110). Harju-
saaret (1610) on osittain sen kanssa päällekkäinen luontotyyppi. Pie-
nialaisemmin tavataan riuttoja (1170).

Alueelta on löydetty seitsemän Itämeren vedenalaista luontotyyppiä, jotka on kuvattu Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviossa: meriajokasyhteisöt, näkinpartaisniityt, uposkasvivaltaiset pohjat, rakkolevyyhteisöt, punalevyyhteisöt, hydrolitoraalin rihmalevyyhteisöt ja sublititoraalin rihmalevyyhteisöt. Näistä Suomessa erittäin uhanalaisia (EN) luontotyyppijä ovat meriajokasyhteisöt, näkinpartaisniityt ja punalevyyhteisöt. Meriajokasyhteisöjen ja näkinpartaisniittyjen suojelu on erityisen tärkeää, koska ne kuuluvat Suomen vastuuluontotyyppisiin.

Meriajokas (*Zostera marina*) on valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) kasvilaji, joka kasvaa matalilla, melko avoimilla hiekka- ja hiesu-
pohjilla, parhaiten noin 3–4 metrin syvyydessä. Se on riippuvainen veden hyvästä vaihtuvuudesta, ja voi suotuisissa oloissa muodostaa laajoja vedenalaisia niittyjä, joilla on tärkeä merkitys kalojen ja monien selkärangattomien eläinlajien suoja- ja ruokailupaikkoina. Kallahden matalikolla on yksi harvoista tunnetuista meriajokkaan esiintymistä eteläran-
nikolla, ja se on lajin ainoa tunnettu kasvialue Helsingissä. Sitä havaittiin vuonna 2015 Alleco Oy:n kartoituksessa Ison Leikosaaren ja Santisen tutkimuslinjoilla. Lisäksi lajille suotuisia alueita on erityisesti Haapa-
saaren ja Prinsessan välissä.

Näkinpartaiset ovat leviä, jotka tarvitsevat suojaisempaa elinympäristöä kuin meriajokas. Näkinpartaisniityt ovat erittäin herkkiä mekaaniselle kulutukselle kuten tallaamiselle ja moottoriveneiden aiheuttamille potkuripyörteille. Näkinpartaisniittyjä todettiin vuoden 2015 kartoituksessa Kallahdenniemen läheisyydestä. Näkinpartaisille suotuisia alueita ovat erityisesti suojaisat rantavedet Kallahden rantaniityn luonnonsuojelua-
luen molemmin puolin.

Pohjaeläimet

Kallahden matalikon puhtaat hiekkapohjat ja runsas vesikasvillisuus tarjoavat hyvän elinympäristön monille selkärangattomille eläimille. Vuoden 2015 selvityksessä biomassaltaan vallitsevia pohjaeläimiä tutkimuspaikoilla olivat varsinkin lieju- tai hietasimpukka, paikoin monisukasmatoihin kuuluva merisukasjalkainen ja yhdellä paikalla äyriäisiin kuuluva merikatka. Monipuolisin pohjaeläinlajisto löytyi Iso Leikosaaren eteläpuolisesta meriajokasyhteisöstä.

14.12.2018

Kalat

Kallahden matalikolla tavataan merkittäviä silakan ja siian kutupohjia. Silakka kutee kevään ja alkukesän aikana vesikasvillisuuspohjille, Suomessa vaarantunut (VU) merikutuinen karisiika puolestaan loppusyksyllä puhtaille sorapohjille. Myös kuha ja hauki lisääntyvät Kallahden alueella.

Linnut

Tringa ry:n vuonna 2018 julkaisemassa raportissa Uudenmaan tärkeitä muutonaikaisista lintujen kerääntymäalueista Kallahden matalikko mainitaan lähes maakunnallisesti arvokkaana alueena. Linnuston osalta arvokkain osa-alue perustettavalla luonnonsuojelualueella on rantaniityn edustan matalikko, jonne kerääntyy merkittäviä määriä lintuja muuttomatkallaan keväisin ja syksyisin. Eniten lintuja paikalla on maaliskuussa ja elokuussa.

Kallahden matalikko lähialueineen on syysmuuton aikana valtakunnallisesti silmälläpidettävälle silkkiuikulle ja kyhmyjoutsenelle erityisen tärkeä levähdys- ja ruokailualue. Matalikolla tavataan muuttoaikana sekä keväisin että syksyisin runsaasti myös tukkasotkia (EN) sekä sulan veden aikana talvella ja varhain keväällä isokoskeloita (VU). Talviaikaiset allin (NT) kerääntymät ovat olleet kohteella viime vuosina hyvin runsaita, jopa tuhansista yksilöistä koostuvia.

Myös monipuolinen saariston pesimälinnusto käyttää matalikkoa ruokailuun ja poikastensa kasvattamiseen. Alueella säännöllisesti pesivinä todetuista lajeista valtakunnallisesti uhanalaisia ovat tukkasotka, tukkoskelo (EN) ja haahka (VU).

Natura 2000 -alueen Natura-tietolomakkeella mainitaan matalikolla pesivinä tai muuton aikana ruokailevina ja levähtävinä lintulajeina kalatiira, lapintiira, räyskä, laulujoutsen, pikkujoutsen, uivelo, kapustarinta, keräkurmitsa ja suokukko.

Alueen käyttö

Virkistyskäyttö

Kallahdenniemi ympäröivine vesialueineen on tärkeää virkistysaluetta, jonka merkitys lisääntyy Helsingin asukasmäärän kasvaessa. Siksi on entistä tärkeämpää ohjata toimintoja luonnonlta vähemmän arvokkaille ja paremmin kulutusta kestäville alueille sekä rajoittaa harrastustoimintaa linnuston kannalta herkimpinä ajankohtina.

14.12.2018

Alueen poikki kulkee kaksi itä-länsisuuntaista veneväylää, jotka on merkitty liitteisiin 2 ja 3. Ympäristölautakunnan vuonna 1992 tekemän päätöksen mukaisesti Kallahdenniemen länsipuolella sekä Kuningattaren länsi- ja lounaispuolella veneiden suurin sallittu nopeus on 10 km/h ja aallokon muodostus on kielletty. Moottoriveneiden lisäksi alueella ajetaan myös vesiskoottereilla. Vesiskootterilla ajaminen yleisten veneväylien ulkopuolella on kielletty Uudenmaan ympäristökeskuksen 2001 tekemällä päätöksellä Kallahden matalikolla lukuun ottamatta Iso Leikosaaren itäpuolisia alueita ja Kutusärkän ja Iso Leikosaaren välistä harjujaksoa.

Surffaaminen purjeilla ja leijoilla onnistuu hyvin matalikolla erityisesti länsi-lounaispuolella niemeä, joka on tuulioloiltaan yksi Etelä-Suomen parhaita paikkoja alan harrastajille.

Myös melominen matalassa vedessä on alueella suosittua.

Kallahdenniemeä ympäröivät merialueet ovat yksi suosituimmista vapaa-ajankalastuksen alueista Helsingissä. Merkittävimmät saalisajit ovat: kuha, ahven, siika ja lahna. Suosituimpia pyyntimuotoja ovat verkkokalastus ja pyynti vapakalastusvälinein. Alueelta saadaan saaliiksi myös silakkaa, haukea, särkeä, madetta, kampelaa sekä lohta ja taimenta.

Perustettavan luonnonsuojelualueen vieressä, Kallahdenniemen länsirannalla on yksi Helsingin suosituimmista uimarannoista. Rannalla kävijöitä on vuosittain jopa 30 000. Uimarannan edustalla myös kahlaataan; matalan veden aikaan kahlaamalla pääsee läheisiin pikkusaariin asti.

Lintuharrastajat käyvät erityisesti muuttoaikoina tarkkailemassa matalikolla levähtäviä ja ruokailevia muuttolintuja.

Elinkeinot

Ammattikalastusta Kallahden matalikolla ja sen läheisyydessä on harjoittanut viime vuosina kaksi kalastajaa. Pyynti on tapahtunut pääasiassa harvoilla verkoilla ja silakkaverkoilla. Pyyntiä on harjoitettu myös rysillä. Eniten alueen ammattikalastajat ovat saaneet saaliiksi lahnaa, siikaa, silakkaa ja kuhaa.

Aurinkolahdella sijaitsee vesiskootterien vuokraamo, jonka vesiskoottereilla ajettaneen myös Kallahden matalikolla.

14.12.2018

Kallahdenniemen länsipuolella toimii melontakeskus, josta vuokrattuja kanootteja, soutuveneitä ja SUP-lautoja käytetään Kallahden matalikolla.

Rauhoitusmääräykset

1. Yleiset rajoitukset

Luonnonsuojelualueella on kielletty:

- maa-ainesten, kivien tai kaivoskivennäisten ottaminen, maa- ja kallioperän sekä merenpohjan vahingoittaminen ja muuttaminen
- ruoppaaminen, maa- ja ruoppausmassojen läjittäminen
- kasvien ja kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen
- luonnonvaraisten selkärankaisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen tai niiden pesien hävittäminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen tai kerääminen
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen

2. Liikkumisrajoitukset

Edellä olevien määräysten lisäksi on kielletty:

- vesiskootterilla ajo yleisten veneväylien ulkopuolella koko suojelualueella
- moottoriveneily ympäri vuoden Kallahden rantaniityn etelä- ja lounaispuolisella matalikolla. Kieltoalueen rajan muodostavat Rati, Ahvensaari, Haapasaari, Prinsessa ja Kuningatar. Kieltoalueen kartta on liitteessä 4.
- muu liikkuminen ja oleskelu Kallahden rantaniityn etelä- ja lounaispuolisella matalikolla 15.3.–30.4. ja 15.8.–30.9. Kieltoalueen rajan muodostavat Rati, Ahvensaari, Haapasaari, Prinsessa ja Kuningatar. Kieltoalueen kartta on liitteessä 4.
- veneiden ja kalastusvälineiden ankkurointi ympäri vuoden Kallahden rantaniityn etelä-lounaispuolella sekä koillispuolella, Santisen pohjois- ja lounaisrannalla sekä Iso Leikosaaren etelärannalla. Kieltoalueiden kartta on liitteessä 4.

3. Sallitut toimenpiteet

Poikkeuksina edellä mainituista kielloista on sallittu:

- kalastuslupien mukainen kalastus edellä mainitut liikkumis- ja ankkurointirajoitukset huomioiden

14.12.2018

- ennestään käytössä olevien yleisten veneväylien kunnostusruopaukset ja vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi tarvittava väylien kehittäminen
- olemassa olevien laitureiden ylläpito
- olemassa olevien uimapaikkojen ylläpito
- vähäinen ruovikon niitto ilman konevoimaa
- laitureiden ja muiden veteen tehtävien rakenteiden rakentaminen kaavan mukaiselle rakennuspaikalle kaavamääräysten mukaisesti
- veneellä kulku Haapasaaren laiturille Kallahdenniemen etelä- ja lounaispuolisen matalikon kautta ympärivuotisesti
- veneiden ankkurointi ankkurointikieltoalueilla veneen kiinnittämiseksi laiturisiin
- melominen Kallahden rantaniityn eteläpuoleisella matalikolla Ahven- saarten ja Haapasaaren välisellä osuudella ympärivuotisesti. Sallitun kulkureitin sijainti on esitetty liitteessä 4.

Määräyksistä saa Uudenmaan ELY-keskuksen luvalla poiketa, jos se on luonnonsuojelualueen hoidon, käytön tai tutkimuksen kannalta perusteltua.

Korvausmenettely

Helsingin kaupunki ei vaadi valtiolta luonnonsuojelulain mukaista korvausta rauhoituksen mahdollisesti aiheuttamasta taloudellisesta haitasta.

Lausunnot

Määräaikaan 22.10.2018 mennessä saatiin 18 lausuntoa. Niistä kahdeksan oli yksityishenkilöiden lähettämiä. Kaikki lausunnon antaneet yksityishenkilöt olivat Santisen saaren kesäasukkaita. Muista tahoista lausunnon lähettivät

Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ry (yhdessä Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön kanssa), Suomen Kalastusopaskilta ry, Marjaniemen melojat ry, Natura Viva Oy, Kallvik Surf ry, Vuosaari-Seura ry (yhdessä Vuosaari-Säätiön ja Vuosaari-toimikunnan kanssa), Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry, Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry, Helsingin Satama Oy ja Liikennevirasto.

Kaikkien lausunnon antaneiden kanta luonnonsuojelualueen perustamiseen sinällään oli myönteinen tai neutraali. Ehdotettavan luonnonsuojelualueen rajanaapurit ja vapaa-ajankalastajien edustajat esittivät kritiikkiä ankkurointikieltoalueista. Surffaajien ja melojien yhdistykset sekä Natura Viva Oy kritisoivat liikkumista koskevia rajoituksia. Luonnonsuo-

14.12.2018

jeluyhdistys ja Tringa ry toivoivat alueen käyttöön laajempia rajoituksia kuin rauhoitusmääräyksissä oli esitetty. Myös osa Santisen saaren asukkaista ehdotti moottoriveneilyn nopeusrajoitusta ehdotettua laajemmalle alueelle. Myönteisimmin suunnitellun luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksiin suhtautui Vuosaari-Seura, joka lähetti yhteisen lausunnon Vuosaari-Säätiön ja Vuosaari-toimikunnan kanssa. Jäljempänä on esitetty yksityiskohtaisemmin lausuntojen sisältö ja vastineet aiheen mukaisessa järjestyksessä.

Luonnonsuojelualueen rajaaminen

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) ry:

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys kiinnitti huomiota luonnonsuojelualueen rajausperusteisiin koskien ranta-alueita. Rauhoitusesitysluonnoksessa raja on määritelty rantaviivan sijainnin mukaan rannoilla, joissa ei ole muuta luonnonsuojelualuetta tai luonnonsuojelulla suojeltua luontotyyppiä. Helsy ehdottaa rajausperusteeksi näillä kohdin kiinteistörajaa.

Vastine:

Kallahden matalikkoa koskevissa asemakaavoissa luonnonsuojelualuevaraus on merkitty vain vesialueelle, koska suojelualueen tarkoituksena on vedenalaisen luonnon suojelu. Jos seurattaisiin kiinteistörajaja, suojelualueeseen sisältyisi myös maa-alueita tai paikoin sen raja kulkisi vesialueen poikki etäällä rannasta. Ison Leikosaaren ja Kutusärkän rannoilla luonnonsuojelualueen raja poikkeaa paikoin selvästi rantaviivasta. Näissä kohdin yksityinen kiinteistö ulottuu vesialueen puolelle, jolloin luonnonsuojelualueen raja seuraa kiinteistörajaa.

Kallahden asemakaava on jo lainvoimainen ja Itäisen saariston asemakaavaehdotus kaupunkiympäristölautakunnan hyväksymä. Luonnonsuojelualueen rajaaminen kaavoista poikkeavalla tavalla saattaisi teettää kaavamutoksia, mitä esittelijä haluaa välttää.

Vuosaari-Seura, Vuosaari-Säätiö ja Vuosaari-toimikunta:

Lausunnossa esitetään, että Kallahdenniemen uimarannan rajaaminen mukaan luonnonsuojelualueeseen olisi luontoarvojen nojalla perusteltua. Samalla kuitenkin annettiin ymmärtää, että uimarantakäyttö ei häiritse oleellisesti matalikolla levähtäviä ja ruokailevia lintuja.

Vastine:

Kaupunki on varannut uimarannan liikuntapaikaksi. Ehdotettuja rauhoitusmääräyksiä ei voida asettaa tällaiselle alueelle ilman, että sen pää-

14.12.2018

asiallinen käyttötarkoitus muuttuu, mitä esittelijä ei näe tarkoituksenmu-
kaisena.

Liikkuminen

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry:

Yhdistys tuo esiin huolensa rauhoitusmääräysten riittävästä vaikutusis-
ta luontoarvoihin. Lausunnossa ehdotetaan Kallahdenniemen lounais-
puolisen liikkumisrajoitusalueen rajoitusajan pidentämistä kahlaamisen,
veneilyn ja surffaamisen osalta ympärivuotiseksi. Yhdistys perustelee
tätä vesikasvillisuuden suojelulla sekä lintupoikueiden kesäaikaisen
ruokailun turvaamisella. Lisäksi ehdotetaan veneilyn rajoittamista väylil-
le ja surffaamisen täydellistä kieltoa koko luonnonsuojelualueella. Helsy
ry kannattaa myös vesiliikenteen nopeuksien hillintää ja valvonnan te-
hostamista. Lisäksi lausunnossa toivottiin reittimerkintöjen parantamis-
ta, jota on ehdotettu myös hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Tringa ry:

Helsingin lintutieteellinen yhdistys Tringa ry ilmaisi lausunnossaan tyy-
tyväisyytensä liikkumisen rajoittamiseen Kallahdenniemen lounaispuo-
lella, mutta pitää toisaalta liikkumisrajoituksia kokonaisuutena liian vä-
häisinä. Tringa ry esittää rauhoitusajan laajentamista ympärivuotiseksi
edellä mainitulla liikkumisrajoitusalueella. Muita yhdistyksen ehdottamia
lisätoimia ovat moottoriveneilyn salliminen ainoastaan väylillä ja surf-
faamisen täyskielto koko suunnitellulla suojelualueella. Tringan mukaan
rauhoitusmääräysten pitäisi suojella paremmin paitsi muuttolintuja
myös lintupoikueita, koska poikasiin kohdistuva saalistuspaine on li-
sääntynyt viime aikoina ulompana saaristossa.

Vastineet:

Liikkumisrajoitukset rajoittavat Kallahden lounaisen rantaniityn edustal-
la monien käyttäjäryhmien toimintaa, mutta ne vaikuttavat erityisesti lei-
jasurffausharrastukseen. Tällä osa-alueella sijaitsee pääkaupunkiseu-
dun ainoa olosuhteiltaan hyvä, helposti saavutettava ja turvallinen paik-
ka leijasurffauksen harjoitteluun. Koska kielto vaikuttaa lajin harrastus-
mahdollisuuksiin suojeltavaa aluetta laajemmassa mitassa, rajoitusten
tuntuvalta lisäämisellä pitäisi olla varsin vankat perusteet. Kallahden
matalikko valittiin Helsingin luonnonsuojeluohjelmaan vedenalaisten
luontotyyppien, niille ominaisen eliölajiston ja muutonaikaisen linnuston
perusteella.

Kallahden matalikon merkitystä vesilintupoikueiden ruokailualueena on
vaikeaa arvioida, koska ei ole olemassa aineistoa, joka mahdollistaisi

14.12.2018

vertailun muihin alueisiin. Esittelijän näkemyksen mukaan virkistyskäytön voimakkaampi rajoittaminen edellyttäisi, että alue on todettu tältä kannalta erityisen arvokkaaksi. Sen sijaan alueen merkittävä arvo lintujen muutonaikaisena levähdysalueena on voitu osoittaa Tringa ry:n maakunnan tärkeistä lintualueista julkaisemien raporttien ansiosta. Sen vuoksi rauhoitusmääräyksillä on pyritty turvaamaan lähinnä muuttomatkalla oleville linnuille hyvä levähdysalue.

Myöhäiseen syksyyn jatkettun surffaustiellon hyöty linnustolle olisi kyseenalainen, koska kylmä vesi pitää surffaajien määrän kohtuullisen pienenä.

Alueelta tehdyn konsulttityön (Enviro Oy) mukaan Kallahdenniemen etelä- ja lounaispuolinen osuus on ehdotetun luonnonsuojelualueen linnustollisesti tärkein osa-alue. Vastaavia surffarikeskittymiä kuin leijalautailijoiden kerääntyminen tälle osa-alueelle ei ole tiedossa muualta Kallahden matalikolta. Koko suunnitellulle suojelualueelle ulottuva haitta surffaamisesta muuton aikana levähtäville linnuille tulisi osoittaa selvästi, jotta laajempi surffaustiello olisi perusteltu.

Moottoriveneellä kulkemisen kieltäminen yleisten väylien ulkopuolella saattaisi vähentää merkittävästi vesiliikenteen aiheuttamaa lintujen häiriintymistä edellyttäen, että moottoriveneellä liikutaan nykyisin paljon väylien ulkopuolella. Tämä on suuren osan vuodesta tavallista ainakin kuljettaessa mökeille. Kulku moottoriveneellä osan matkaa yleisten väylien ulkopuolella on välttämätöntä ainakin etäällä mantereesta sijaitsevissa Santisessa ja Isossa Leikosaassa kävijöille.

Vaikka hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esitetty reittimerkintöjen parantamista, on hyvä muistaa, että väyliä koskevien merkkien ylläpito on Liikenneviraston vastuulla. Kaupunki voi kuitenkin tehdä ehdotuksia merkintöjen kehittämiseksi. Kaupungin omien merkkien asentaminen edellyttää Liikenneviraston lupaa.

Yksityishenkilöt 1 ja 2:

Santisen kesäasukkaista kaksi henkilöä ehdotti veneille nopeusrajoitusta Santisen ja Haapasaaren väliselle osuudelle. Heidän mukaansa saarten välissä kulkevalla väylällä liikennöivät yhteysalukset aiheuttavat selvästi suurempaa haittaa luonnolle ja ympäristölle kuin ankkuroiminen suunnitelluilla kieltoalueilla.

Vastine:

14.12.2018

Ajonopeuden rajoittaminen veneväylillä edellyttää Liikenneviraston hyväksyntää. Lupamenettely saattaisi viivyttää huomattavasti luonnon-suojelun alueen perustamista.

Kallvik Surf ry:

Yhdistys pitää Kallahdenniemen etelä- ja lounaispuolisen matalikon liikkumisrajoituksia hyvin haitallisina leijasurffausta eli leijalautailuharrastukselle. Rantaniityn lounaispuolelle suunniteltu kieltoalue on erityisen hyvä paikka lajille, koska pohja on riittävän tasainen ja pehmeä, maastossa ei ole liikkumista haittaavia esteitä ja tuuliolot ovat sopivan vakaat leijan lennättämiseen. Leijalautailu keskittyy matalikolla Ahvensaaren, Pikku Ahvensaaren ja sen itäpuolisen luodon (Ahvenkivi) pohjoispuolelle, n. 150–300 metrin päähän Kallahdenniemen rannasta. Lausunnon mukaan Kallahden matalikon ulkopuolella lähin lajin harjoitteluun sopiva paikka sijaitsee Hangossa. Yhdistys on laskenut, että liikkumiskielto vähentäisi Kallahden matalikolla vuotuista leijasurffaamisen soveltuvaa aikaa lähes 40 prosenttia. Kesällä, liikkumiskieltoaikojen välisenä aikana, tuulet ovat väitetyksi harvoin riittävän kovia leijalautailuun.

Kallvik Surf pitää myös rauhoitusesitysluonnoksessa sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyjä surffauksen haittavaikutuksia liioiteltuina. Yhdistyksen näkemyksen mukaan matalikolla kahlaaminen ei kuluta vesikasvillisuutta ainakaan surffaajien toimesta eikä linnuille koidu merkittävää haittaa harrastuksesta.

Vastine:

Leijasurffaajien suosima osa-alue Kallahden matalikolla sijaitsee muuton aikana alueella ruokailevien lintujen kannalta keskeisellä paikalla. Liikkumisen rajoittaminen rantaniityn edustalla on ainoa merkittävä rauhoitusmääräys, jolla pyritään estämään muuton aikana alueella levähtävien lintujen häiriintymistä. Mikäli kieltoaluetta supistettaisiin tai liikkumiskieltoa lyhennettäisiin merkittävästi, rauhoitusmääräysten vaikutukset linnustoon jäisivät helposti olemattomiksi. Kallahden matalikolla levähtävien muuttolintujen määrä on vähentynyt viime aikoina. Syytä vähentymiseen ei tiedetä, mutta lienee selvää, että paljon huomiota herättävät ja nopeasti liikkuvat leijalautailijat säilyttävät lintuja.

Leijasurffaajien pääsy parhaalle surffauspaikalle edellyttää kahlaamista, eikä kelluminen laudalla ole tauotonta. Näin ollen vesikasvillisuuteen kohdistuu kulutusta.

Marjaniemen Melojat ry:

14.12.2018

Melojien yhdistys ilmaisi lausunnossaan huolensa rantaniityn etelä- ja lounaispuolelle ehdotettavien liikkumisrajoitusten vaikutuksesta vesiliikenteen turvallisuuteen. Yhdistys arvioi, että rajoitukset ohjaisivat melojia rauhoitusaikaan liiaksi Haapasaaren eteläpuoliselle vilkkaalle veneväylälle. Lausunnossa todetaan lisäksi melonnan vähäiset luontovaikutukset. Marjaniemen Melojat ry ehdottaa liikkumiskiellon ajaksi erillistä melojille sallittua reittiä, joka kulkisi Haapasaaren ja Ahvensaarten välistä.

Vastine:

Koska melonta häiritsee lintuja hyvin vähän ja vesiliikenteen turvallisuus on erittäin tärkeää, rauhoitusmääräyksiin tehtiin Marjaniemen Melojien ehdotuksesta poikkeus, jonka mukaan melonta Ahvensaarten ja Haapasaaren välillä on sallittua liikkumiskiellon ollessa muuten voimassa. Poikkeusalueen sijainti on merkitty liitteen 4 karttaan. Lisäksi liikkumiskielloalueen eteläraja siirrettiin pohjoiseen, mikä helpottaa muutenkin kulkemista Haapasaaren lähistöllä.

Natura Viva Oy:

Melontaan ja muihin luontoaktiviteetteihin erikoistunut välinevuokraamo ja ohjelmapalveluyritys Natura Viva mainitsee lausunnossaan Kallahdenniemen lounaispuoleisen matalikon hienona uimarantana ja pääkaupunkiseudun parhaana surffi- ja leijalautailun harjoittelupaikkana. Yritys pitää liikkumista meloen Vuosaaren alueella nykyisten rajoitusten puitteissa toimintansa elinehtona. Lausunnossa kiistetään melonnan, kahlaamisen tai surffi- ja leijalautailun haitalliset vaikutukset pesivään ja muuttavaan linnustoon sekä kyseenalaistetaan matalikon kasvillisuuden ja kalaston erityiset arvot.

Vastine:

Vain yhden käyttäjäryhmän toiminta niemen lounaispuolisella rajoitusalueella ei välttämättä aiheuttaisi luonnolle vakavia ongelmia. Kohde on kuitenkin useiden käyttäjäryhmien suosiossa, joten haitallisten vaikutusten riski on todellinen. Alueen virkistyskäyttö on lisääntymään päin, mikä lisää rajoitusten tarpeellisuutta.

Liikkumisrajoitusten lieventäminen rantaniityn lounaispuolisella osa-alueella lisäisi ainakin tietyiltä osin merkittävästi vesikasvillisuuden kulumisen riskiä. Kahlaamisen vaikutukset kasvillisuuteen näkyvät hyvin selvästi uimarannalta Ahvensaarelle ja Pikku Ahvensaarelle johtavilla, uimareiden käyttämällä kahlausreiteillä. Kahlaamiskiello on erityisen tarpeellinen Kallahden rantaniityn välittömässä läheisyydessä, sillä siellä tavataan näkinpartaisniittyjä, jotka ovat hyvin herkkiä kulutukselle.

14.12.2018

Natura Viva Oy:n olettamiin surffaamisen vähäisiin luontovaikutuksiin on otettu kantaa edellä Kallvik Surf ry:n lausuntoon esitettyssä vastineessa. Liikkumisrajoituksia on käsitelty myös jäljempänä kalastuksesta esitettyjen lausuntojen yhteydessä.

Liikennevirasto:

Liikennevirasto toteaa, että suunnitellun luonnonsuojelualueen poikki kulkee Jollas-Sipoonselkä -veneväylä, joka on osa viraston hallinnoimaa Suomenlahden veneilyn runkoväylää. Rauhoitusmääräyksissä oli sallittu väylien ruoppaaminen ainoastaan nykyiseen kulkusyvyYTEEN asti, mikä nähdään ongelmallisena. Liikennevirasto arvioi, että meriliikenteen turvallisuuden parantaminen saattaa edellyttää väyliin tehtäviä muutoksia. Viraston kanta on, että Suomenlahden veneilyn runkoväylään kuuluvalla osuudella tulisi sallia sekä väylän kunnossapitotoimet, että mahdolliset kehittämistoimet so. väylän syvennys ja/tai levennys. Lisäksi esitetään, että väylänpitäjällä on oltava mahdollisuus merenkulun turvalaitteiden huoltoon ja ylläpitoon sekä mahdollisuus varmistaa turvalaitteiden näkyvyys merenkulkijoille.

Vastine:

Esittelijä katsoo, että vesiliikenteen turvallisuudesta ei kannata tinkiä, joten rauhoitusmääräyksiin tehtiin lisäys, jonka perusteella olemassa olevien veneväylien kehittäminen sallitaan vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi. Myös hoito- ja käyttösuunnitelmaan lisättiin maininta asiasta. Suurempien ajonopeuksien mahdollistaminen ei kuitenkaan saisi olla luonnonsuojelualueella väyliin tehtävien muutosten perusteena, koska tämä lisää vesiliikenteen haittoja erityisesti linnustolle. Lisäksi on huomattava, että Natura-alueella toteutetaan suojelua jo nykyisin vesilain nojalla, minkä vuoksi merenpohjan muuttaminen on tältä osin säädeltä ilman luonnonsuojelualueen perustamistakin.

Ehdotetut rauhoitusmääräykset eivät estä turvalaitteiden huoltoa eivätkä ylläpitoa tai uusien turvalaitteiden asentamista edellyttäen, että toimenpiteissä ei vahingoiteta tarpeettomasti merenpohjaa.

Helsingin Satama Oy:

Helsingin Satama Oy toi esiin Itä-Helsingin laivaväylien lisääntyvän käytön ja kehittämistarpeet. Lausunnossa todetaan, että luonnonsuojelualueen perustaminen ei vaikuta sataman toimintaan eikä liikenteeseen satamaan johtavilla väylillä. Samalla yhtiö kuitenkin lausuu, että luonnonsuojelualueen perustaminen ei saa haitata Helsingin uuteen yleiskaavaan kirjattujen Vuosaaren sataman, Vuosaaren telakan väylän

14.12.2018

ja Etelä-Suomen talviväylän kehittämistä koskevien suunnitelmien toteuttamista.

Vastine:

Esittelijä pitää luonnonsuojelualueen perustamisen ja Helsingin Satama Oy:n mainitsemien väylien kehittämistarpeiden suhdetta pääosin ongelmattomana. Suurten laivaväylien laajentamisen seurauksena Kallahden matalikolle voi kuitenkin kulkeutua kiintoainesta, joka saattaa vaikuttaa haitallisesti alueen lajeihin ja luontotyyppeihin. Näiden vaikutusten huomioiminen väylien kehittämisen edellyttämien lupien myöntämisessä on toivottavaa. Siitä vastaa kuitenkin valtion viranomainen, joka ei voine estää yleiskaavaan merkittyjä toimenpiteitä kaavan tultua lainvoimaiseksi.

Ankkurointi

Yksityishenkilöt 1, 2, 3, 4, 5 ja 6:

Santisen asukkaat vastustavat saaren pohjois- ja lounaispuolelle suunniteltuja ankkurointikieltoalueita, joiden rajaus ulottuu rantavesiin asti. Lausunnoissa tuotiin esiin ankkuroinnin välttämättömyys kuljettaessa saareen. Veneitä ei ole mahdollista kiinnittää turvallisesti pelkästään laitureihin, yhtä laituria lukuun ottamatta, vaan ne on lisäksi joko ankkuroitava paikoilleen tai kiinnitettävä poijuun. Osa Santisen laitureista jää ankkurointikieltoalueiden ulkopuolelle, mutta kulku saarelle ei käy aina päinsä pelkästään niiden kautta, sillä niiden käytettävyys riippuu kulloinkin vallitsevasta tuulen suunnasta. Poiju puuttuu eräiden laiturien läheisyydestä.

Henkilöt 1 ja 2 esittivät lisäksi kritiikkiä ankkurointikiellosta yleisemmällä tasolla liittyen ankkuroinnin vaikutuksista meriajokkaaseen. He arvioivat ankkuroinnin vaikutukset meriajokkaaseen mitättömän pieniksi. Henkilöt 1 ja 2 kyseenalaistivat myös Santisen ja Ison Leikosaaren lähivesien kieltoalueiden rajausperusteet, joita ei ole selostettu yksityiskohtaisesti rauhoitusesitysluonnoksessa eikä hoito- ja käyttösuunnitelmassa. He toteavat, että ankkurointikieltoalueiden rajaukset eivät noudata täsmällisesti meriajokkaan tunnettujen kasvupaikkojen sijaintia eivätkä vedenalaisen tutkimuksen yhteydessä tehdyn mallinnuksen tuloksia.

Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ry ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö:

Vapaa-ajankalastajien edustajat pitivät yhteisessä lausunnossaan ankkurointikieltoja riittämättömästi perusteltuina ja ehdottivat kalastusta

14.12.2018

paikoittain rajoittavan ankkurointikiellon poistamista rauhoitusmääräyksistä.

Vastineet:

Esittelijä pitää ankkurointikieltoalueiden säilyttämistä rauhoitusesityksessä vesikasvien suojelun kannalta tärkeänä. Santisen asukkaiden lausuntojen vuoksi rauhoitusmääräyksiin lisättiin kuitenkin poikkeus, jonka perusteella veneen ankkurointi laituriin kiinnityksen yhteydessä on sallittu.

Koska meriajokkaan kasvustot ovat Kallahden matalikolla pienialaisia, lajin esiintymä voi vahingoittaa merkittävästi pienellekin alueelle kohdistuvasta mekaanisesta rasituksesta, jos se tapahtuu juuri kasvustojen kohdalla. Ankkuroinnin meriajokkaalle aiheuttaman vaurion voimakkuus ja laajuus eivät ole täsmällisesti arvioitavissa muun muassa siksi, että vaurion laatu riippuu käytettävästä ankkurimallista. Ei ole mahdollista ennakoita tietää, minkälaisia ankkuria kieltoalueilla tulevaisuudessa käytetään. Saaren ulkopuolelta tulevien veneilijöiden määrää ja siitä aiheutuvaa ankkuroinnin yleisyyttä ei voi myöskään luotettavasti ennustaa. Tähän vaikuttaa erityisesti vapaa-ajankalastuksen suosio; vapaa-ajankalastus on nykyisin Kallahden matalikolla hyvin suosittua eikä kalastuksen vähenemistä ole odotettavissa.

Ankkurointikieltoalueiden rajaaminen pelkästään havaittujen meriajokkaan kasvupaikkojen laajuisiksi ei ole tarkoituksenmukaista. Mallinnuksen mukaisten, lajille suotuisien alueiden sisällyttäminen kieltoalueisiin on tärkeää, koska lajin leviäminen niille on mahdollista ja toivottavaa. Kieltoalueisiin on syytä sisällyttää myös varovyöhyke. Toisaalta kieltoalueita ei ole tarkoitus ehdottaa sellaisille mallinnuksen perusteella meriajokkaalle sopiville osa-alueille, joista lajia ei ole toistaiseksi havaittu.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyt, meriajokkaan vuoksi arvokkaiden alueiden rajaukset ja ehdotetut ankkurointikieltoalueet olivat Ison Leikosaaren länsirannan osalta keskenään ristiriitaisia. Tämän vuoksi Ison Leikosaaren länsipuolinen osuus poistettiin ankkurointikieltoalueista.

Liikennevirasto:

Lausunnossa huomautettiin ankkurointikieltojen merkitsemisen luvanvaraisuudesta. Kieltoimerkit rinnastetaan merenkulun turvalaitteisiin, joiden merkitsemistä säätelee asetus vesikulkuväylien merkitsemisestä. Lupaviranomaisena toimii Liikennevirasto.

Vastine:

14.12.2018

Ankkurointikieltoalueiden merkitsemiseen ei tarvitse hakea vesikulkuväylien merkitsemistä koskevan asetuksen mukaista lupaa vielä rauhoitusprosessin yhteydessä. Hoito- ja käyttösuunnitelmaan on kuitenkin lisätty maininta merkitsemisen luvanvaraisuudesta.

Kalastus

Suomen Kalastusopaskilta ry:

Yhdistys toteaa rauhoitusmääräysten vaikuttavan rajoittavasti taimenen ja siian pyyntiin. Kilta huomauttaa, että Kallahden matalikko on Lauttasaaren ja Uutelanniemen ohella yksi Helsingin kolmesta hyvästä taimenen pyyntipaikasta. Rantaniityn etelä- ja lounaispuolelle suunnitellun liikkumiskiellon lyhentämisestä ehdotetaan kevään osalta niin, että liikkuminen siellä olisi sallittua huhtikuun kahdella viimeisellä viikolla (liikkumiskiello on määrätty keväällä ajalle 15.3.–30.4.). Tämä turvaisi taimenen kalastusmahdollisuudet alueella. Vaihtoehtona tälle esitettiin kalastuksen sallimista Ahvensaaren ja Pikku Ahvensaaren rannalta niin, että liikkuminen saarille tapahtuisi ennestään käytössä olevien kahluureitien kautta. Lisäksi lausunnossa todettiin ankkurointikieltoalueiden rajoittavan siian ongintaa. Tätä ei kuitenkaan pidetty kovin merkittävänä häirtana kalastukselle, koska korvaavia alueita siian ongintaan löytyy muualta Kallahden matalikolta.

Vastine:

Huhtikuun lopulle ehdotettu rauhoitusajan lyhennys osuu lintujen muu-
tonaikaisen kerääntymisen kannalta tärkeään ajankohtaan. Kevättä
koskevan kiellon lyhentäminen loppupäästä olisi todennäköisesti haital-
lisempaa kuin alkupäästä, koska vesilintujen muutto on vilkkaampaa
huhtikuussa kuin maaliskuussa. Vaikutukset jäisivät todennäköisesti
melko vähäisiksi, jos liikkujat edustaisivat huhtikuun lopulla vain yhtä
käyttäjryhmää, mutta tänä aikana kalastajien lisäksi ainakin surffaajat
käyttäisivät aluetta. Kalastusta Ahvensaaren ja Pikku Ahvensaaren ran-
nalta ei ole itsessään kielletty rauhoitusmääräyksissä.

Lausunnon johdosta liikkumisrajoitusaluetta pienennettiin länsireunalta
niin, että kahluu Ahvensaareen valmiiksi aktiivisessa käytössä olevaa
polkua pitkin on luvallista ympäri vuoden. Muutoksen johdosta kalastus
saaren rannalta käsin on esteetöntä. Kulku Pikku Ahvensaareen on
kielletty rajoitusaikoina, keväällä huhtikuun loppuun saakka.

Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ja Suomen Vapaa-ajankalasta-
jien Keskusjärjestö:

14.12.2018

Lausunnossa kiinnitetään huomiota hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyyn liikakalastuksen mahdollisuuteen ja toivotaan, ettei tällaisia arvioita esitettäisi. Vapaa-ajankalastajien edustajien mielestä hoito- ja käyttösuunnitelma leimaa yhden käyttäjäryhmän aiheettomasti alueen uhkatekijäksi. Lausunnossa todetaan, että kalastuksen heikentävästä vaikutuksesta Kallahden matalikon kalakantoihin ei ole olemassa näyttöä. Lisäksi kalastuksen säätelyyn luonnonsuojelullailla suhtaudutaan lausunnossa torjuvasti.

Vastine:

Esittelijä pitää Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiirin ja Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön huomautuksia kalastuksen vaikutuksesta kalakantoihin paikkansa pitävinä. Kalastukseen vaikuttavien rauhoitusmääräysten tarkoitus on varjella alueen arvokasta kasvillisuutta ja vähentää muuttolintujen häiriintymistä. Määräykset eivät siis perustu kalastuksen kalastovaikutuksiin. Kalastus nauttii luonnonsuojelualueella erityistä suojaa, sillä se on sallittua, vaikka luonnonsuojelualueilla eläinten pyydystämien, tappaminen ja häiritseminen on yleensä kielletty.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty liikakalastuksen mahdollisuus liittyy ennen kaikkea verkkokalastukseen ja pohjatroulaukseen. Liikakalastus lienee mahdollista vain, jos nämä pyyntimuodot lisääntyvät selvästi nykyisestä. Tämä skenaario on epätodennäköinen, mutta toisaalta tulevaisuutta on vaikea ennakoida pitkällä aikavälillä.

Opastus ja tiedottaminen

Helsy:

Yhdistys painottaa tiedottamisen tärkeyttä. Helsy näkee rauhoitusmääräykset ja suojelutavoitteet siinä määrin keskenään ristiriitaisina, että tiedottamiseen ja opastukseen syntyy helposti epä johdonmukaisuutta. Tässä viitataan liikkumisen ajoittaiseen kieltämiseen Kallahden lounaisen rantaniityn edustalla ja sen jättämiseen muuksi ajaksi harkinnanvaraiseksi. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esitetty opastukseen ja tiedottamiseen liittyviä kehotuksia välttää liikkumista alueella, vaikka osaluueella liikkuminen esitetään toisaalta niin haitallisena, että sitä rajoitetaan määräyksillä.

Vastine:

Esittelijä pitää tiedottamista tärkeänä. Opasteiden selkeyteen ja kieltojen perusteluihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Samalla vetoaminen ihmisten omaan haluun suojella luontoa on tärkeää. Hoito- ja käyt-

14.12.2018

tösuunnitelman tekstiä on selkiytetty liittyen liikkumiseen rantaniityn edustalla.

Roskaantuminen

Helsy ry:

Yhdistys otti esille Metsähallituksen Vuosaaren vesillä tekemät tutkimukset, joista kävi ilmi paikoittainen hyvin suuri roskien määrä. Helsy ehdottaa selvitystä matalikon pohjan roskaisuudesta ja tarpeen mukaan ainakin vahingollisimpien roskien siivoamista. Lausunnosta ei käy ilmi, toivooko yhdistys toimenpiteen lisäämistä hoito- ja käyttösuunnitelmaan vai toteuttamista riippumatta kirjaamisesta suunnitelmaan.

Vastine:

Roskaantuminen on selvä ongelma ja siihen tulee kiinnittää erityistä huomiota tiedottamisessa ja opasteissa. Hoito- ja käyttösuunnitelman hoitoa ja seurantaa koskevaan lukuun lisättiin tarvittavina toimenpiteinä roskaantumisen seuranta ja roskien siivoaminen.

Yhteenveto rauhoitusmääräyksiin tehdyistä muutoksista

Lausuntojen johdosta tehdyt muutokset

Marjaniemen Melojien ehdotuksesta rauhoitusmääräyksiin tehtiin poikkeus, jonka mukaan melonta on sallittu Ahvensaarten ja Haapasaaren välillä ympäri vuoden. Lisäksi liikkumiskieltoalueen eteläraja siirrettiin pohjoiseen, mikä laajentaa ympäri vuoden liikkumiselle sallittua aluetta.

Santisen asukkaiden (henkilöt 1, 2, 3, 4, 5 ja 6) huomautukset veneen ankkuroinnin välttämättömyydestä laituriin kiinnittymisen yhteydessä huomioitiin lisäämällä rauhoitusmääräyksiin tämän mahdollistava poikkeus ankkurointikiellosta.

Henkilöiden 1 ja 2 lausunnon perusteella todettiin ankkurointikielto Ison Leikosaaren länsipuolella epäjohdonmukaiseksi, ja kielto poistettiin tältä osa-alueelta.

Suomen Kalastusopastuskillan lausunnon johdosta muutettiin Kallahdenniemen eteläpuolisen liikkumisrajoitusalueen rajausta lännessä niin, että kulku uimarannalta olemassa olevaa reittiä pitkin Ahvensaarelle ja kalastus saarelta käsin on mahdollista ympäri vuoden.

Liikenneviraston lausunnon perusteella rauhoitusmääräyksiin lisättiin sallittuna toimenpiteenä veneväylien kehittäminen vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi.

14.12.2018

Asia/8

Muut muutokset

Liikkumisrajoitusalue rajattiin osalla Kuningattaren etelärantaa irti ranta-
viivasta, mikä mahdollistaa uimaan pääsyn kahdelta niemen rantasau-
nalta ympäri vuoden.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kallahden_matalikko_rauhoidusesitys_Liite1_hoito- ja käyttösuunnitel-
ma
- 2 Kallahden_matalikko_rauhoidusesitys_Liite2_Is-aluearajaus
- 3 Kallahden_matalikko_rauhoidusesitys_Liite3_lainhuutotodistukset
- 4 Kallahden_matalikko_rauhoidusesitys_Liite4_rajoiitusalueet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Lausunnon antajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai
täytäntöönpano